Santuaris de Montserrat arreu del món

Autor:
Data de publicació: 18-05-2016

Com és que a Amèrica hi ha tants santuaris de Montserrat si diuen que els catalans no hi vam anar mai?

Santuari de Monserrate de Bogotà.

Article original publicat a Vilaweb el dia 27 d'abril del 2016

Avui, diada de la Mare de Déu de Montserrat, és un bon dia per a fixar-se en la devoció i veneració de la Moreneta més enllà de Catalunya, d'on és patrona, i de la resta del país. I és que lluny de l'Abadia de Montserrat podem trobar santuaris i esglésies per mig món dedicades a la seva figura.

Portada per catalans, per comunitats religioses, per monarques i governadors colonials o per tradicions locals, trobem sobretot al Carib i a Sud-amèrica una profusió de llocs de culte amb el nom de Montserrat (i variants: Monserrat, Monserrato, Monserrate, Monte Serrat, Mont'Serrat…) i, en la gran majoria de casos, amb rèpliques de la Moreneta.

Deixant de banda les esglésies que té dedicades per la Mediterrània, de Roma a Gerace (Calàbria) passant per Palerm (Sicília) i per la preciosa catedral de Tratalias (Sardenya), la Mare de Déu de Montserrat també disposa d'una ermita des del 1513, en la ruta cap a Amèrica, al municipi canari de San Andrés y Sauces (la Palma).

Església de Nostra Senyora de Montserrat a San Andrés y Sauces (Canàries).

Ja a l'altra riba de l'Atlàntic, a la capital de Colòmbia, Bogotà, n'hi ha un dels santuaris més imponents i coneguts, el Santuario de Monserrate. Situat a 3.200 metres d'altitud, dalt el Cerro de Monserrate (anteriorment anomenat Cerro de las Nieves), el 1640 s'hi va construir la capella del que actualment correspon a la basílica i santuari de Montserrat. Malgrat el nom, és un Crist crucificat i caigut, més que no pas la patrona de Catalunya, la imatge més venerada pels pelegrins que pugen a peu, amb telefèric o funicular al Cerro de Monserrate, des d'on hi ha unes vistes impressionants de Bogotà.

A la ciutat equatoriana de Montecristi també trobem un santuari dedicat a Montserrat. Segons que s'explica a la web de la Basílica Menor Nuestra Madre de Monserrate, el rei Carles V, 'fervorós devot de la Mare de Déu de Monserrat i definit creient cristià', va enviar el 1534 una estàtua de la Mare de Déu de la Mercè cap a la ciutat equatoriana de Manta i una altra de la Mare de Déu de Montserrat cap a Lima. Però per atzars de la història, les destinacions es van capgirar i l'última va arribar al port costaner de Manta, on va obtenir una gran veneració. Però les incursions de pirates i caçadors de tresors sobre la ciutat, unes quantes vegades saquejada i cremada, va empènyer els habitants a retirar-se, amb la marededéu, cap a l'interior del territori, on van fundar Montecristi.

Al Carib trobem la Basílica de Nuestra Señora de la Monserrate a Hormigueros, una població a l'extrem oest de l'illa de Puerto Rico, on la Mare de Déu de Montserrat és venerada des que va intercedir per la vida d'un camperol local

anomenat Giraldo González, el 1590. En agraïment, González va construir una petita ermita al lloc on ara hi ha el santuari de Monserrate. I al nord d'Hormigueros, al municipi de Moca, Montserrat n'és la patrona.

Basílica de Nuestra Señora de la Monserrate a Hormigueros (Puerto Rico).

A l'illa propera de Cuba, amb una important comunitat catalana, es van aixecar al segle XIX dues ermites dedicades a la patrona de Catalunya. L'una era a Matanzas i l'altra a la capital, l'Havana. A Matanzas, la petita església de Monserrate, inspirada en el monestir català, es va inaugurar el 1875 i va servir durant molts anys de lloc de reunió de la colla de catalans de la ciutat. El segle passat va quedar abandonada i no s'ha restaurat fins fa poc. Quant a l'Ermita dels Catalans de l'Havana, té l'origen el 1885, quan el pare Pere Muntades i l'empresari Josep Gener Batet, juntament amb directius del Centro Catalán de la Habana, van començar a cercar un lloc per a rememorar la muntanya de Montserrat. Van seleccionar la Loma del Tadino, que des d'aleshores va rebre el nom de Loma de Monserrat o Loma de los Catalanes. Però a mitjan segle XX, en una remodelació urbanística de la ciutat, va desaparèixer per a deixar pas al memorial dedicat a l'heroi nacional cubà, José Martí (d'origen valencià), a l'actual plaça de la Revolució. La Sociedad de Beneficiencia de los Naturales de Cataluña a Cuba va inaugurar el 12 de desembre de 1954 una segona ermita de Montserrat als afores de l'Havana, a l'avinguda Rancho Boyeros, molt a prop de l'aeroport internacional… José Martí.

Tornant al continent, els santuaris de Montserrat continuen al Brasil. A la ciutat de Santos hi ha el Santuário de Nossa Senhora do Monte Serrat, que té l'origen en una capella aixecada al començament del segle XVII al cim del Cerro de São Jerônimo, des d'aleshores anomenat Monte Serrat per decisió del governador d'aleshores, Don Francisco de Souza, 'espanyol devot de la santa, patrona de Barcelona', segons la web de turisme de Santos. Al Monte Serrat, situat a 157 metres sobre el nivell del mar, s'hi pot accedir per escales o amb tramvia i possibilita una visió panoràmica de tota la ciutat i dels municipis veïns. Nostra Senyora de Montserrat és la patrona de Santos (des del 1955) i també del municipi de Salto, a l'estat de São Paulo. I des del 1963 també hi ha una Paróquia Nossa Senhora do Mont'Serrat (amb rèplica de la Moreneta inclosa) a Porto Alegre, a l'extrem meridional del país. La veneració de la Mare de Déu de Montserrat al Brasil es creu que fou introduïda durant el primer segle de colonització d'aquest vast territori pels monjos benedictins, que van arribar a fundar una Abadia da Virgem do Montserrat a Rio de Janeiro.

Santuário de Nossa Senhora do Monte Serrat, a Santos (Brasil).

Per sota del Brasil, a l'Argentina i Xile, trobem no pas poques parròquies de Montserrat. A la capital argentina hi ha la Parroquia Nuestra Señora de Montserrat, que dóna nom a un dels barris de Buenos Aires; a la ciutat de Colonia Caroya, a la província de Córdoba, hi ha una església parroquial de Monserrat; i a San Miguel de Tucumán es troba la Parroquia Nuestra Señora de Montserrat, al carrer Viamonte, 1810.

I a la capital xilena, Santiago, hi ha la parròquia dedicada a la Moreneta probablement més peculiar del continent americà. El Santuario de Nuestra Señora de Montserrat, també conegut amb el nom de La Viñita, és considerat la primera església catòlica del país. Diuen que el culte a la Mare de Déu de Montserrat va arribar a Xile amb Inés de Suárez, que va manar el 1545 de construir-li una ermita al Cerro Huechuraba (actual Cerro Blanco). Al final del segle XVI es va aixecar una nova capella a la falda de la muntanya, enmig d'una vinya, allà on hi ha actualment la Iglesia La Viñita, amb una reproducció de la Moreneta a l'interior. Una imatge, val a dir-ho, que diuen que és venerada sobretot pels delinqüents xilens, que van a resar-li després de sortir de la presó. Una part d'aquesta devoció es pot deure al fet que l'església allotja des de fa algunes dècades la Fundación Paternitas d'ajuda a la inserció social i laboral d'ex-presos.

La Viñita, a Santiago de Xile.

Aquest recorregut montserratí per terres americanes s'acaba en un indret que no té cap santuari ni parròquia de la Mare de Déu de Montserrat, però que porta el seu nom i fins i tot li ha donat un domini d'internet propi (.ms). Es tracta de l'illa caribenca de Montserrat, batejada per Cristòfor Colom el 1493. Tot i que el 1633 va passar a mans angleses i es va poblar principalment amb irlandesos i esclaus africans, aquest territori d'ultramar britànic que té per patró Sant Patrici manté inalterat, cinc segles després, el nom de Montserrat.

Martí Crespo